

Otázka: Historie ekonomiky

Předmět: Ekonomie

Přidal(a): Matys

Název ekonomie z doby antického Řecka:

- **Oikos**-dům
- **Nomos**-zákon
- **Oikonomika=Ekonomika**
  - Zásady, pravidla pro správné hospodaření v domácnosti, zprávy o měně obchodů, peněžích, ceninách.

ANTICKÉ ŘECKO:

Xenofon(430-355)

- Spis Oikonomika (Ekonomika)-zásady domácí hospodářství (zemědělství), obchod, trh.

Pláton(427-347)

- Filozof, dílo Zákony-odmítavý postoj k obchodům a peněžnímu hospodářství, regulace obchodů a zisku.

Aristoteles(384-322)

- Filozof, žák Platona
- Obhajoval soukromé vlastnictví, zabývá se výrobou a měnou
- **Jev přirozený:** vznik peněz z rozvoje měny, slouží jako oběžní, usnadňují měnu
- **Jev nepřirozený:** peníze použity k tvorbě peněz (lichva)
- V centru pozornosti antických myslitelů zemědělství-**ideálem velkostatek** (produkuje vše potřebné).
- Za prospěšný považován obchod, pokud zprostředkovával přebytky nebo měnu výrobků, které domácí hospodářství nevyužilo.
- Církevní koncil ve 4. stol. n. l. zakázal přijmout a platit úrok. Nevznikají nové ekonomické názory, hospodářství na tradičních postupech.

STŘEDOVĚK

Tomáš Akvinský (1225-1274)

- -italský středověký učenec, vycházel z Aristotela, představitel feudální společnosti.

Učení o spravedlivé ceně

- měna nemá být zdrojem obohacení jednoho na úkor druhých
- negativní postoj k obchodu, cena má přihlížet k nákladům výroby, obchodníkům, jejich zisku, k daním, clům, poplatkům, feudálům,
- náklady na přiměřené živobytí-majetnější je má vyšší, prodávající nesmí zatajovat vady výrobků.

U peněz rozlišujeme koncepci:

a) metalistickou-hodnota daná vnitřní hodnotou (ryzost, hmotnost kovů). Měla převahu kvůli dostatku drahých kovů, panovník nemohl libovolně stanovovat a měnit hodnotu mincí.

b) nominalistickou- peníze symbolem, usnadňují obchod.

-Zlom ve 14 stol., vývoj směřuje ke kapitalismu.

-Nastává rozvoj obchodů, délka práce, slábne vliv církve.

-Tyto vlivy nastávají nejdříve v Benátkách, Janově, v 15. stol. ve Španělsku, Portugalsku, v 16. stol. V Holandsku...

MERKANTILISMUS:

Obchod jako zdroj bohatství, ztotožnění s penězi, hromadění drahého kovu v zemi.

Řeší dvě otázky:

- 1) Co je bohatství?
- 2) Jak ho zvyšovat?

Rozlišuje 3 způsoby zvyšování bohatství:

- 1) Těžba drahého kovu

- **2) Koloniální politika**-získat oblasti s nalezišti drahých kovů
- **3) Zahraniční obchod**- vývoz zboží ze země a dovoz drahého kovu získaného měnou.

Zásady merkantilismu:

- -zabraňuje dovozu zboží do země.
- -stanovena povinnost kupců utratit v zemi získané peníze
- -pozornost rozvoji výroby
- -zabraňování vývozu surovin
- -zvýhodňování exportu zboží
- -podpora dovozu surovin pro exportní průmysl.

Představitelé:

- Thomas Mun (1571-1641)
- Jean Baptiste Colbert (1619-1683)

Merkantilismus položil základy pro vydělení ekonomie z širšího okruhu filozofického myšlení- vznik samostatné vědy.

VZNIK EKONOMIE A VÝVOJ JEJÍHO PŘEDMĚTU:

- -Ekonomie se osamostatňuje s nástupem kapitalismu.
- -Klasická vzniká ke konci 18. stol.-období manufakturního kapitalismu
- -Rozvíjí se v 1. pol. 19. stol.- průmyslová revoluce-moderní průmyslový kapitalismus.

- -Spojena s Británií-hospodářsky nejvyspělejší země Světa.

Charakter ekonomického systému:

- 1) Výrobní prostředky soukromým vlastnictvím pozemkových vlastníků a kapitalistů.
- 2) Zmenšuje se objem malovýroby.
- 3) Podnik osobním vlastnictvím kapitalistů, který řídí výrobu, organizuje obchod, rozhoduje o mzdě.
- 4) V každém odvětví existuje konkurence
- 5) Námezdní (za mzdu) formou spojení pracovních sil a výrobních prostředků.
- 6) Politický systém není demokratický.

KLASICKÁ ŠKOLA POLITICKÉ EKONOMIE (Pol. 18. stol. až 60 léta 19. stol.):

Adam Smith(1723-1790)

-Pojednání o podstatě a původu bohatství národů.

-Neviditelná ruka trhu- Vede tržní subjekty tak, že sledováním svého osobního zájmu jednájí zájmu společnosti.

-formuluje zákl. vztahy tržní ekonomiky, snaží se o výklad fungování jejího mechanismu.

HOSPODÁŘSKÝ LIBERALISMUS

-Směr, který žádá, aby stát nezasahoval do ekonomiky

-Tržní ekonomika sama řeší otázky co vyrábět, jak vyrábět, pro koho vyrábět. Jednotlivec uspokojuje své potřeby na zákl. rozvinuté dělby práce, aniž mu kdokoliv přikazuje.

-Toto sobectví individua není na úkor ostatních svobodných individuí, protože každý může uspět, když uspokojuje cizí potřeby.

Klasikové se soustřeďují na **Makroekonomiku**-růst hmotného bohatství společnosti-důraz na výrobu a manuální práci. Z metod používali dedukci.

Představitel:

David Ricardo(1772-1823)

- cenová tvorba a rozdělování.

UTOPICKÝ SOCIALISMUS

Představitelé:

- Owen
- Saint-Simon
- Fourier

-kritizovali negativní sociální dopady kapitalismu, vychází z ideálu osvětlenství.

-usilují o vytváření společnosti bez vykořisťovatelů a vykořisťovaných.

-očekávají socialistickou přeměnu společnosti shora od vládnoucích tříd

-věřili v osvětlení bohatých a mocných

-propagovali socialistické myšlenky- žádné soukromé vlastnictví, všichni pracují podle plánu,

výsledky dělí podle potřeb.

-názorné experimenty na malých skupinkách lidí.

MARXISMUS

Představitelé:

- **Engels (1820-1895)**
- **Marx (1818-1883)**

-Kapitál-těžiště jeho teorie, analyzuje kapitalistický výrobní postup.

Kapitalismus je charakterizován dvěma protichůdnými třídami

1) Buržoazie

- - vlastní výrobní prostředky

2) Proletariát

- -nemajetní
- -Mají nerovné postavení, proletariát musí nabízet svoji práci za mzdu.

-Ve výrobě vzniká nadhodnota - přivlastňují kapitalisté

-Hledání zákonitostí zániku kapitalismu

-Myšlenka revoluční změny kapitalismu za komunismus

-Snaží se dokázat, že dělnická třída je vykořisťována.

NEOKLASICKÁ EKONOMIE (70 léta 19. stol. - 30 léta 20. stol.)

- Rakousko, Anglie, Švýcarsko

Vzniká Mikroekonomie

- - zkoumání principů chování jednotlivých účastníků trhu (firmy, domácnosti).
- - nepoužívá se dedukce, ale matematika, ceny zboží vysvětlovány na základě vztahu nabídky a poptávky.
- -problematika realizace na trhu (odbyt) a otázky rovnováhy trhu (nabídka=poptávce).
- -uvědomění vzácnosti zdrojů a omezení výkonu ekonomiky.
- -někteří ekonomové kritizovali, že se nezabývají více makroekonomikou.

DVA SMĚRY SOUDOBÉ EKONOMIE

1) KEYNESIANSKÁ MAKROEKONOMIE

Představitel:

John Maynard Keynes (1883-1946)

- -britský ekonom

- -Obecná teorie nezaměstnanosti, úroku a peněz (1936):
- -nutnost státních zásahů do ekonomiky
- -popisuje nástroje hospodářské politiky (rozpočtové, měnové)
- -úloha státu v ekonomické a hospodářské politice
- -důraz na makroekonomii
- -doplnění samo-regulujícího působení trhu o aktivní státní hospodářskou politiku
- -tržní ekonomika nevyužívá své zdroje-třeba využití opatření hospodářské politiky

2) NEOKLASICKÁ MAKROEKONOMICKÁ TEORIE:

Představitel:

Milton Freedman (1912-2006)

- -americký ekonom
- -1962-Kapitalismus a svoboda
- -1980-Svoboda volby
- -1976-Nobelova cena
- -stát nemá zasahovat do ekonomiky
- -důraz na úlohu peněz v tržní ekonomice
- -tržní mechanismus ve slovu optimálního využití zdrojů
- -hospodářská politika nemá zasahovat do trhu, ale dávat pravidla-trh má dostatek samoregulujících schopností, kterým nástroje hospodářské politiky brání působením.